Declassified to Public
12 April 2013

D373/2

នៅចំពោះមុខការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស

ភាគីដាក់ឯកសារ: សហមេធាវីរបស់លោក អៀង សារី

ដាក់ជូន: សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

ភាសាដើម: អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី ១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១០

ឯកសារបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម
CERTIFIED COPY/COPIE CERTIFIÉE CONFORME
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ជាក់ (Certified Date/Date de certification): 03 / 06 / 2010
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: Uch Arun

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សាធារណៈ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ កសចស ឬ អង្គជំនុំជម្រះ

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់បណ្ដោះអាសន្ន:

ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា:

ហត្ថលេខា:

សំណើសុំជាជម្រើសរបស់លោក អៀង សារី ស្ដីពីការកំណត់ព្រំដែនចំពោះការអនុវត្តអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ នៅ អវតក

ដាក់ដោយ៖

សហមេធាវីរបស់លោក អៀង សារី
លោក អាង ឧត្តម
លោក Michael G. KARNAVAS

ផ្ញើជូន៖

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
លោក យូ ប៊ុនឡេង
លោក Marcel LEMONDE

សហព្រះរាជអាជ្ញា
អ្នកស្រី ជា លាង
លោក Andrew CAYLEY

ក្រុមមេធាវីការពារក្ដីទាំងអស់

ឯកសារដើម
DOCUMENT RECEIVED/DOCUMENT REÇU
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date of receipt/Date de reception): 01 / 06 / 2010
ម៉ោង (Time/Heure): 16:00
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: Uch Arun

លោក **អៀង សារី** តាមរយៈសហមេធាវីរបស់គាត់ (ពីនេះតទៅហៅថា "មេធាវីការពារក្តី") តទៅនេះ សូមដាក់សំណើនេះ ស្តីពីការកម្រិតអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ[1] (ពីនេះតទៅហៅថា "អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ") បើសិនជាអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនេះត្រូវយកមកអនុវត្តនៅ អ.វ.ត.ក នេះ[2]។ ការតតាំងបន្ថែមទៅលើបញ្ហាយុត្តាធិការគួរត្រូវបានអនុញ្ញាត ដោយហេតុថា៖ ១)អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរត្រូវបានកម្រិតត្រឹមតែ អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ២)អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរអាចអនុវត្តបានតែក្នុងពេលមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិតែប៉ុណ្ណោះ ៣)ត្រូវតែមានចំណងទាក់ទងរវាងអំពើដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ទៅនិងជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ ៤)ជនរងគ្រោះ ឬ សម្ភារៈដែលរងនូវអំពើដែលមានចែងក្នុងច្បាប់នេះ ត្រូវតែមានលក្ខណសម្បត្តិជាមនុស្ស ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលការការពារ អនុលោមទៅតាមអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ និង ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ៥)កត្តាអត្តនោម័តដែលតម្រូវចំពោះបទល្មើសបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរគឺ ចេតនា ឬ នៅក្នុងកាលៈទេសៈជាក់លាក់គឺ ការព្រហើន (recklessness) ៦)មានតែទម្រង់នៃទំនួលខុសត្រូវ ដូចជាការប្រព្រឹត្ត និង ការបញ្ជា ប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចអនុវត្តបានចំពោះអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ និង ៧)និយមន័យនៃអំពើខ្លះក្នុងចំណោមអំពើដែលមានចែងក្នុងច្បាប់នេះត្រូវតែមានដែនកម្រិត ដូចជាការធ្វើទារុណកម្ម ការបំផ្លិចបំផ្លាញ និង ការធ្វើឱ្យខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់ទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលមិនមានយុត្តិកម្មតាមភាពចាំបាច់នៃការប្រើកម្លាំងយោធា និងត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយខុសច្បាប់និងយ៉ាងព្រៃផ្សៃ និង ការចាប់ជនស៊ីវិលធ្វើជាចំណាប់ខ្មាំង។ ឧបសម្ព័ន្ធមានភ្ជាប់មកជាមួយ[3]។

---

[1] អនុសញ្ញាទី (I) សម្រាប់ធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវស្ថានភាពរបស់អ្នកជំងឺ និង អ្នករងរបួសនៅក្នុងជួរកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធក្នុងសមរភូមិ, ទីក្រុងហ្សឺណែវ, ចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៤៩ (ពីនេះតទៅហៅថា "អនុសញ្ញាទី I")។ អនុសញ្ញាទី (II) សម្រាប់ធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវស្ថានភាពរបស់អ្នកជំងឺ និង អ្នករងរបួស និង សមាជិកនៃកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធដែលលិចកប៉ាល់នៅតាមសមុទ្រ, ទីក្រុងហ្សឺណែវ, ចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៤៩ (ពីនេះតទៅហៅថា "អនុសញ្ញាទី II")។ អនុសញ្ញាទី (III) ទាក់ទងនឹងការប្រព្រឹត្តទៅលើឈ្លើយសឹក, ទីក្រុងហ្សឺណែវ, ចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៤៩ (ពីនេះតទៅហៅថា "អនុសញ្ញាទី III")។ អនុសញ្ញាទី (IV) ទាក់ទងនឹងការការពារជនស៊ីវិលនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃសង្គ្រាម, ទីក្រុងហ្សឺណែវ, ចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៤៩ ("អនុសញ្ញា IV")។ (ទាំងអស់នេះហៅថា "អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ")។

[2] *សូមមើល រឿងក្តី អៀង សារី* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស សំណើសុំរបស់ អៀង សារី ជំទាស់ទៅនឹងការអនុវត្តអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ នៅ អវតក ចុះថ្ងៃទី៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០ ឯកសារលេខ D379 ERN: 00511576-00511589 (ពីនេះតទៅហៅថា "សំណើសុំទីមួយស្តីពីអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ")។

[3] *សូមមើល* ឧបសម្ព័ន្ធដែលភ្ជាប់មកជាមួយ ចែងអំពីច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនានាដែលសរសេរចងក្រងជាច្បាប់បញ្ចូលក្នុងអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ នៅឯតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ("ICC") និង តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ

00526295

I. ការទទួលយកបណ្តឹងជំទាស់នឹងយុត្តាធិការនេះ

១. បញ្ហាយុត្តាធិការត្រូវតែលើកយកមកពិភាក្សានៅក្នុងដំណាក់កាលនេះនៃដំណើរការនីតិវិធី។ តាមរយៈបណ្តឹងជំទាស់នឹងយុត្តាធិការ មេធាវីការពារក្តីមិនស្នើឲ្យ កសចស ធ្វើបុរេវិនិច្ឆ័យទៅលើអង្គហេតុនៅមុនដីកាដំណោះស្រាយនោះទេ។ មេធាវីការពារក្តី ស្នើសុំត្រឹមតែថា កសចស កំណត់ពីដែនកម្រិត នៃការអនុវត្តចំពោះអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ បើសិនជា កសចស សម្រេចថា អវតក មានយុត្តាធិការក្នុងការចោទប្រកាន់លោក អៀង សារី ពីបទអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ មេធាវីការពារក្តី មានសិទ្ធិទទួលបានការជូនដំណឹងអំពី ការកំណត់ព្រំដែនចំពោះបទល្មើសនានា ដែល អវតក មានយុត្តាធិការ ដើម្បីកាត់សេចក្តីលោក អៀង សារី និងដើម្បីលើកឡើងអំពីការជំទាស់តវ៉ានឹងបញ្ហាយុត្តាធិការដែលមានលក្ខណៈស្របច្បាប់[4]។

២. អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានយល់ឃើញថា ទាំងបទដ្ឋានអន្តរជាតិ និងមាត្រា ៣៥ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក តម្រូវអោយមានចែងច្បាស់លាស់នៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ[5]។ ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ មិនអាចមានចែងច្បាស់លាស់ឡើយ លុះត្រាតែមានការរៀបរាប់អំពីការកំណត់ព្រំដែនចំពោះបទល្មើសនានា ដែលមានសំអាងនៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ។ ជាការពិត នៅក្នុងសាលដីកាអំពី JCE ទាំងមូល អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានកំណត់ព្រំដែនចំពោះការអនុវត្តនូវទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវ JCE ។

៣. ដោយទទួលស្គាល់ថា នៅតុលាការ *បណ្តោះអាសន្ន(ad hoc)* នានា ការជំទាស់តវ៉ាទាក់ទងទៅនឹងចរិតលក្ខណៈទូទៅមួយចំនួននៃបទល្មើស គឺជាចំណោទដែលនឹងត្រូវដោះស្រាយនាពេលជំនុំជម្រះ[6] អវតក ត្រូវតែមានលក្ខណៈខុសប្លែកពីតុលាការ *បណ្តោះអាសន្ន*ទាំងនោះនៅក្នុងទិដ្ឋភាពមួយចំនួន។ ការកំណត់ព្រំដែនចំពោះបទល្មើស គឺជាចំណុចមួយនៃទិដ្ឋភាពទាំងនេះ។ ការកំណត់ព្រំដែនចំពោះ

សម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ("ICTY") និង របៀបដែលវាត្រូវបានគេយកទៅអនុវត្តតាមរយៈយុត្តាធិការនៅតុលាការ ICTY។

[4] មេធាវីការពារក្តី មិនអាចសន្និតថា អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ អាចអនុវត្តបាននៅ អវតក ដោយគ្រាន់តែដោយសារអំពើនេះត្រូវបានយកមកអនុវត្តក្នុងសំណុំរឿង ០០១ នោះទេ។

[5] *រឿងក្តី អៀង សារី* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អបជ៣៥) សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចំពោះការអនុវត្តសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម JCE ចុះថ្ងៃទី ២០ ឧសភា ២០១០ ("សាលដីកាអំពី JCE") ឯកសារលេខ D97/14/15, ERN: 00486521-00486589 កថាខណ្ឌ ៣៤។

[6] *ដូចលេខយោងខាងលើ* កថាខណ្ឌ ២៣-២៤។

បទល្មើសត្រូវតែដោះស្រាយនៅមុនពេលចេញដីកាដំណោះស្រាយ ដើម្បីទុកពេលអោយមេធាវីការពារក្តីមានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីត្រៀមរៀបចំធ្វើការជំទាស់តវ៉ានានា នៅមុនពេលមានដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះប្រឆាំងនឹងលោក អៀង សារី។ ដោយទទួលស្គាល់ថា វិធាន ៧៤(៣) អាចចែងមិនច្បាស់លាស់ អំពីសិទ្ធិរបស់មេធាវីការពារក្តីក្នុងប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ គេអាចធ្វើការអះអាងថា ដោយបង្កប់ន័យថាគ្មានអ្វីហាមឃាត់មេធាវីការពារក្តីមិនអោយធ្វើដូច្នេះនោះ ជាពិសេសដើម្បីជាប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌ និងដើម្បីរក្សាអោយមានសមភាពនៃមធ្យោបាយតទល់ក្តី (equality of arms)។ នៅក្នុងករណីនេះ បើសិនជាបទល្មើសមិនត្រូវបានកំណត់ព្រំដែននៅមុនពេលការចេញដីកាដំណោះស្រាយ វាអាចជាការចាំបាច់សម្រាប់មេធាវីការពារក្តីក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយតាមវិធាន ៧៤(៣)(ក)[7]។

៤. ករណីនេះនឹងទៅជារឿងមិនវាងវៃសម្រាប់ កសចស ក្នុងការរារាំងមិនអោយមានការកំណត់ព្រំដែនចំពោះចរិតលក្ខណៈទូទៅនៃអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ រហូតដល់មានដីកាដំណោះស្រាយនោះ បើសិនជាអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ត្រូវយកមកអនុវត្តនៅ អវតក។ រឿងបែបនេះបានត្រឹមតែអូសបន្លាយពេលប្តឹងឧទ្ធរណ៍នឹងបញ្ហាយុត្តាធិការ ហើយជាការខ្ជះខ្ជាយធនធានតុលាការផង។ ករណីក៏អូសបន្លាយពេលបន្ថែមទៀត សម្រាប់ដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងនឹងលោក អៀង សារី ដែល កសចស មានបំណងចង់ជៀសវាងនោះ[8]។ សំខាន់ជាងនេះទៅទៀត ការអូសបន្លាយពេលក្នុងការកំណត់ព្រំដែនចំពោះចរិតលក្ខណៈទូទៅនៃអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ លុះត្រាដល់ពេលមានដីកាដំណោះស្រាយ បង្កអោយមានការរាំងស្ទះជាខ្លាំងដល់លទ្ធភាពរបស់មេធាវីការពារក្តីក្នុងការត្រៀមរៀបចំនូវការការពារក្តីអោយបានពេញលេញសម្រាប់លោក អៀង សារី។ គេអាចប្រមើលឃើញមាននូវបញ្ហាអង្គច្បាប់មានចំនួនច្រើនមែនទែន ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីមានដីកាដំណោះស្រាយ ខណៈពេលដែលឱកាសអំណោយផលមានរយៈពេលតែ ៣០ថ្ងៃ ដែលផ្តល់ឲ្យដោយវិធាន ៧៥ ដើម្បីប្តឹងឧទ្ធរណ៍នឹងដីកាសម្រេចនានារបស់ កសចស។ ជាបច្ច័យ ការអូសបន្លាយពេលក្នុងការកំណត់ព្រំដែនចំពោះចរិតលក្ខណៈទូទៅនៃអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ផ្តល់ផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សិទ្ធិរបស់លោក អៀង សារី ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តី ដោយយុត្តិធម៌។

---

[7] វិធាន ៧៤(៣)(ក) អោយសិទ្ធិដល់មេធាវីការពារក្តីដើម្បីប្តឹងឧទ្ធរណ៍អះអាងអំពីយុត្តាធិការរបស់ អវតក ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ។

[8] សូមមើលជាឧទាហរណ៍ *រឿងក្តី អៀង សារី* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស ដីកាសម្រេចធ្វើការព្រមានតាមវិធាន ៣៨ ចុះថ្ងៃទី ២៥ កុម្ភៈ ២០១០ ឯកសារលេខ D367, ERN: 00478513-00478519 កថាខណ្ឌ ១៣។

៥. ការកំណត់ព្រំដែននៃបទល្មើស ដូចនជាអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ គឺដើម្បីអោយគេផ្តល់ការជូនដំនឹងអោយបានគ្រប់គ្រាន់ ដែលជាបន្តបន្ទាប់គឺមានភាពងាយស្រួលសម្រាប់ការបំពេញការស៊ើបសួរតាមវិធាន ៥៥(១០)[9]។ កសចស បានពិចារណាអំពីពាក្យសុំនានាកាលពីកន្លងទៅតាមវិធាន ៥៥(១០) ដើម្បីផ្តល់ការជូនដំណឹងអោយបានគ្រប់គ្រាន់[10]។ លើសពីនេះទៀត អង្គបុរេជំនុំជម្រះក៏បានកំណត់ព្រំដែនផងដែរចំពោះការយកមកអនុវត្តនូវបទល្មើសនានានៅ អវតក[11] ។ កសចស ត្រូវតែយកលំនាំទៅតាមនេះដែរ ដើម្បីកំណត់ព្រំដែនចំពោះគ្រប់បទល្មើសទាំងអស់ដែលអាចយកមកអនុវត្តនៅ អវតក ។

៦. កាលពីពេលកន្លងទៅ នៅពេលដែលមេធាវីការពារក្តីបានព្យាយាមប្តឹងជំទាស់ទៅនឹងយុត្តាធិការ[12] ក.ស.ច.ស បានបដិសេធចោលបណ្តឹងទាំងនោះដោយអះអាងថា មេធាវីការពារក្តីបានព្យាយាមស្នើសុំអោយបកស្រាយច្បាប់ ហើយថា កង្វល់អំពីការជូនដំណឹងដោយបានត្រឹមត្រូវគ្រប់គ្រាន់ដល់ជនត្រូវចោទ មិនចោទជាបញ្ហាទេពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហានានាដូចជា អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ឬ ការទទួលខុសត្រូវរបស់ថ្នាក់លើឡើយ ដោយហេតុថា បញ្ហាទាំងនេះត្រូវបានចែងរួចមកហើយនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក[13]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានយល់ឃើញថា ទម្រង់ និងអង្គច្បាប់នៃការ

---

[9] សូមកត់សំគាល់ថា មិនដូចភាសាអង់គ្លេសនៃវិធានផ្ទៃក្នុង ភាសាបារាំងបានចែងត្រឹមតែថាសំណើសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរត្រូវតែមាន "មានប្រយោជន៍"។ រឿងក្តី អៀង សារី សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស ដីកាសម្រេចស្តីពីការអនុវត្តនូវ អវតក នូវទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវដែលគេហៅថា សហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម ចុះថ្ងៃទី ៨ ធ្នូ ២០០៩ ឯកសារលេខ D97/13, ERN: 00411047-00411056 លេខយោងជើងទំព័រ ២៣។

[10] *ដូចលេខយោងខាងលើ* កថាខណ្ឌ ៨ ។

[11] *សូមមើល* សាលដីកាអំពី JCE ។

[12] *សូមមើល ឧទាហរណ៍ រឿងក្តី អៀង សារី* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស សំណើលោក អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងការអនុវត្តការទទួលខុសត្រូវរបស់ថ្នាក់លើនៅ អ.វ.ត.ក ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១០ ឯកសារលេខ D345/2, ERN: 00475513-00475527។ *រឿងក្តី អៀង សារី* ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស សំណើរបស់លោក អៀង សារី ប្រឆាំងទៅនឹងលទ្ធផលនៃការយកច្បាប់ស្តីពីឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍មកអនុវត្តនៅ អ.វ.ត.ក ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៩ ឯកសារលេខ D240, ERN: 00401925-00401940។

[13] *សូមមើល រឿងក្តី អៀង សារី* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស ដីកាសម្រេចលើសំណើសុំបន្ថែមចំនួនទំព័រដែលបានកំណត់ ចុះថ្ងៃទី១២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១០ ឯកសារលេខ D345/1, ERN: 00452734-00452736 កថាខណ្ឌ៤។ *រឿងក្តី អៀង សារី* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស ដីកាសម្រេចលើសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរទៅលើលទ្ធផលនៃការយកច្បាប់ស្តីពីឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍មកអនុវត្តនៅ អ.វ.ត.ក ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារលេខ D240/3, ERN: 00421137-00421140 ("ដីកាស្តីពីឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍") កថាខណ្ឌ៣។

00526298

ជំទាស់តវ៉ានឹងបញ្ហាយុត្តាធិការ[14]។

III. ឧត្តិករណ៍

ក. ការបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរត្រូវបានកំហិតត្រឹមការរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ

៧. មាត្រា៦ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក បញ្ជាក់ច្បាស់ថា អ.វ.ត.ក មានយុត្តាធិការទៅលើ "អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ ១៩៤៩"[15]។ អ.វ.ត.ក គឺជាតុលាការកម្ពុជាផ្អែកលើប្រព័ន្ធ Civil Law ជាមូលដ្ឋាន៖ មានតែបទឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវទទួលផ្តន្ទាទោស[16]។ អំពើរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ មានចែងយ៉ាងជាក់លាក់នៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក រីឯអំពើរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើពិធីសារបន្ថែមទី១[17] គឺមិនមានចែងក្នុងច្បាប់នោះទេ។

៨. ពិធីសារបន្ថែមទី១ ទើបតែត្រូវបានផ្តល់សច្ចាប័នដោយប្រទេសកម្ពុជានៅថ្ងៃទី១៤ ខែមករា ឆ្នាំ ១៩៩៨[18]។ យុត្តាធិការទៅលើពេលវេលារបស់ អ.វ.ត.ក គឺគ្របដណ្តប់តែទៅលើអំឡុងថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ ថ្ងៃទី៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ តែប៉ុណ្ណោះ។ ពិធីសារបន្ថែមទី១ មិនមែនជាអនុសញ្ញាដែលប្រទេសកម្ពុជាបានចុះហត្ថលេខា ឬ ផ្តល់សច្ចាប័នក្នុងអំឡុងពេលដែល អ.វ.ត.ក មានយុត្តាធិការទៅលើឡើយ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ការអនុវត្តបញ្ញត្តិស្តីពីអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងពិធីសារបន្ថែមទី១ នឹងរំលោភទៅដល់ *គោលការណ៍គ្មានបទល្មើស ប្រសិនបើគ្មានច្បាប់*

---

[14] សាលដីកាអំពី JCE កថាខណ្ឌ ១៨ ។

[15] គូសបញ្ជាក់បន្ថែម។

[16] មាត្រា៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ១៩៥៦ចែងថា "ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ គ្មានអានុភាពជាប្រតិសកម្មទេ គឺថា បទល្មើសណាបានប្រព្រឹត្តមុនបទបញ្ញត្តិរបស់ច្បាប់ បទល្មើសនុះមិនអាចត្រូវនិគ្រោះដោយទោសរបស់ច្បាប់ដែលទើបនឹងបញ្ញត្តិថ្មីនេះបានទេ"។

[17] ពិធីសារបន្ថែមទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៤៩ និង ទាក់ទងទៅនឹងការពារជនរងគ្រោះនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ (ពិធីសារទី I) ចុះថ្ងៃទី៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៧ មាត្រា៨៥។

[18] ប្រទេសហត្ថលេខី និង បានផ្តល់សច្ចាប័នដល់ពិធីសារបន្ថែមទី I *អាចរកមើលបាននៅគេហទំព័រ៖* http://www.icrc.org/ihl.nsf/WebSign?ReadForm&id=470&ps=P។

ថែង (nullum crimen sine lege)[19] កិច្ចព្រមព្រៀង[20] និង ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក[21] មិនខាន ។

៩. ពិធីសារបន្ថែមទី១ មិនអាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជាក្រមដែលពេលនោះគេហៅថា ទម្លាប់អន្តរជាតិបានទេ[22]។ នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៨ នៅពេលដែលមានរដ្ឋចំនួន៥៤ បានចុះហត្ថលេខាទៅលើ ពិធីសារបន្ថែមទី១ នេះ[23] មានត្រឹមតែ៣រដ្ឋប៉ុណ្ណោះដែលបានផ្តល់សច្ចាប័ន រួមមាន៖ ប្រទេសអែលសាលវ៉ាឌ័រ ប្រទេសហ្គាណា និង ប្រទេសលីប៊ី។ រដ្ឋភាគច្រើនមិនបានផ្តល់សច្ចាប័នដល់ ពិធីសារបន្ថែមទី១នេះទេ រហូតពេលក្រោយពីនោះមក[24]។ ប្រការគួរឱ្យកត់សម្គាល់នោះគឺថា ក្នុងចំណោម

---

[19] គោលការណ៍ *គ្មានបទល្មើស បើគ្មានច្បាប់ចែង (nullum crimen sine lege)* ត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយមាត្រា១៥(១) នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និង សិទ្ធិនយោបាយ ("ICCPR") ដែលត្រូវតែទទួលការគោរពនៅ អ.វ.ត.ក អនុលោមតាមមាត្រា៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា និង មាត្រា១៣(១) នៃកិច្ចព្រមព្រៀង។

[20] កិច្ចព្រមព្រៀង មាត្រា១ ចែងថា៖ "គោលបំណងរបស់កិច្ចព្រមព្រៀងនេះ គឺកំណត់អំពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និង រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដើម្បីកាត់សេចក្តីមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និង ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម និង ការរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ការរំលោភទៅលើច្បាប់មនុស្សធម៌ និង ទម្លាប់អន្តរជាតិ ព្រមទាំងការរំលោភលើអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ដែលប្រទេសកម្ពុជាទទួលស្គាល់ ហើយដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងថ្ងៃ១៧ មេសា ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃ ០៦ មករា ១៩៧៩" (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

[21] ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក មាត្រា១ ចែងថា៖ "ច្បាប់នេះរៀបចំឡើងក្នុងគោលបំណងវិនិច្ឆ័យទោស មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និង ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម និង ការរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ការរំលោភទៅច្បាប់មនុស្សធម៌និងទម្លាប់អន្តរជាតិ ព្រមទាំងការរំលោភលើអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ដែលប្រទេសកម្ពុជាទទួលស្គាល់ ហើយដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងថ្ងៃ ១៧ មេសា ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃ ៦ មករា ១៩៧៩" (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

[22] "ច្បាប់ទម្លាប់ចាប់ផ្តើមពីការអនុវត្តតន៍ជាទម្លាប់ ហើយបន្ទាប់មកប្រែក្លាយជាវិធានដែលចងកាតព្វកិច្ច នៅពេលដែលអ្នកអនុវត្តតាមវិធាននោះចាប់ផ្តើមចាត់ទុកការអនុវត្តនោះថាមានកាតព្វកិច្ចចំពោះពួកគេ"។ George P. Fletcher & Jens Ohlin, *ការទាមទារជាថ្មីនូវគោលការណ៍មូលដ្ឋាននៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌក្នុងករណីដារហ្វួរ (Reclaiming Fundamental Principles of Criminal Law in Darfur Case)*, 3 Int'l Crim. Just. 556 (ឆ្នាំ២០០៥)។ គេត្រូវកត់សម្គាល់ថា "វាមានការលំបាកក្នុងការបង្កើតឱ្យបាននូវមតិជាឯកច្ឆ័ន្ទគ្រប់គ្រាន់ ក្នុងការធ្វើឱ្យវិធានមួយក្លាយជាទម្លាប់អន្តរជាតិបាន"។ *ដូចជើងទំព័រខាងលើ*។

[23] *សូមមើល* បញ្ជីរដ្ឋជាភាគីរបស់ ICRC *អាចរកមើលបាននៅគេហទំព័រ៖* http://www.icrc.org/ihl.nsf/WebSign?ReadForm&id=470&ps=P។

[24] ការពិនិត្យទៅលើកាលបរិច្ឆេទនៃការចូលជាសមាជិក ឬ ការផ្តល់សច្ចាប័ន បានបង្ហាញថា រដ្ឋភាគច្រើនផ្តល់សច្ចាប័នដល់ពិធីសារបន្ថែមទី I រវាងឆ្នាំ១៩៨៥-៩៥។ រវាងឆ្នាំ១៩៨៥-៩០ មានការចូលជាសមាជិក/ការផ្តល់សច្ចាប័នថ្មីចំនួន៤៥ និង រវាងឆ្នាំ១៩៩០-៩៥ មានការចូលជាសមាជិក/ការផ្តល់សច្ចាប័នថ្មីចំនួន៤៤។ *សូមមើល* បញ្ជីរដ្ឋជាភាគី *អាចរកបាននៅគេហទំព័រ៖* http://www.icrc.org/ihl.nsf/WebSign?ReadForm&id=470&ps=P។

សមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍ទាំងប្រាំនៃក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ ប្រទេសរុស្ស៊ីបានផ្តល់សច្ចាប័នក្នុងឆ្នាំ១៩៨៩ ចក្រភពអង់គ្លេសក្នុងឆ្នាំ១៩៩៨ និង ប្រទេសបារាំងក្នុងឆ្នាំ២០០១[25] រីឯប្រទេសចិន និង សហរដ្ឋអាមេរិកមិនទាន់បានផ្តល់សច្ចាប័ននៅឡើយទេ[26]។ ប្រការនេះមិនបានបង្ហាញពីការអនុវត្តរបស់រដ្ឋដែលមានលក្ខណៈទូទៅ ស៊ីសង្វាក់គ្នា ដែលជាប្រការចាំបាច់ក្នុងការបង្កើតជាទម្លាប់អន្តរជាតិឡើយ។ "មានហេតុផលនាំឱ្យសង្ស័យចំពោះការសន្យាដែលមិនបានយកទៅអនុវត្តឱ្យបានពេញលេញ។ វិធានដែលចែងនោះមានភាពទទេស្អាត ពីព្រោះវាមានលក្ខណៈទូទៅពេក ហើយអាក្រក់ជាងនេះទៀត សេចក្តីថ្លែងនោះមានលក្ខណៈវៀចវេរ"[27]។ ការបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើពិធីសារបន្ថែមទី១ ពិតជា មិនអាចយកមកអនុវត្តនៅ អ.វ.ត.ក តាមរយៈទម្លាប់អន្តរជាតិបានទេ។ ពិធីសារបន្ថែមទី១ មិនបានក្លាយជាច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិនៅក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ១៩៧៥-៧៩ ឡើយ។

១០. ជាងនេះទៅទៀត មាត្រា២នៃលក្ខន្តិកៈតុលាការ ICTY មានលក្ខណៈដូចគ្នាបេះបិទទៅនឹងមាត្រា៦នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ដែរ ដោយអះអាងថា សាលាក្តី ឬ តុលាការនីមួយៗមានអំណាចចោទប្រកាន់ រៀបចំសវនាការ ចំពោះជន ឬ ជនជាប់ចោទគ្រប់រូបដែលបានប្រព្រឹត្ត ឬ បានបញ្ជាឱ្យប្រព្រឹត្ត "អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៤៩"[28]។ តុលាការ ICTY៖ ១)មិនមានចែងក្នុងលក្ខន្តិកៈរបស់ខ្លួន ឬ យុត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួន អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ពិធីសារបន្ថែមទី១ទេ និង ២)មិនមានចែងក្នុងលក្ខន្តិកៈរបស់ខ្លួន ឬ យុត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួន អំពី អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ទម្លាប់អន្តរជាតិទេ ក្រៅពីអនុសញ្ញា

---

[25] *ដូចជើងទំព័រខាងលើ*។

[26] *ដូចជើងទំព័រខាងលើ*។

[27] Jens David Ohlin, *ការអនុវត្តទោសប្រហារជីវិតចំពោះបទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍ (Applying the Death Penalty to Crimes of Genocide)*, Am. J. Int'l L. 747, 752 (ឆ្នាំ២០០៥)។ *សូមមើលផងដែរ* Fletcher & Ohlin ទំព័រ៥៥៧៖ "ប្រការអាចយល់បានគឺថា មេដឹកនាំបស្ចិមប្រទេសដែលទទួលការគោរព ... នឹងប្រកាស ... វិធានដាច់ខាតនៃ CIL។ ជាអកុសល ការគោរពដែលមានចំពោះពួកបស្ចិមប្រទេសមិនអាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជាប្រភពនៃច្បាប់ទេ"។

[28] មាត្រា២ នៃលក្ខន្តិកៈតុលាការ ICTY ចែងជាផ្នែកថា៖ "តុលាការអន្តរជាតិមានអំណាចកាត់សេចក្តី ជនទាំងឡាយណាដែលបានប្រព្រឹត្ត ឬ បានបញ្ជាឱ្យប្រព្រឹត្តអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ លើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៤៩ ..."។

ទីក្រុងហ្សឺណែវដែលផ្ទុះបញ្ហាំងនូវទម្លាប់អន្តរជាតិ[29]។ តាមការពិត ដូចអ្នកធ្វើអត្ថាធិប្បាយមួយរូបធ្វើការកត់សម្គាល់ថា៖ "មាត្រា២ នៃលក្ខន្តិកៈ [តុលាការ ICTY] ដើរតាមយ៉ាងជិតស្និទ្ធិទៅនឹងបទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនានានៅក្នុងអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ដែលការយល់ដឹងបែបសេរី ... នឹងដើរហួសឆ្ងាយពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃមាត្រា២"[30]។ នៅពេលដែលលក្ខន្តិកៈតុលាការ ICTY និង ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក មានលក្ខណៈដូចគ្នាបេះបិទយ៉ាងនេះ ជាពិសេសត្រង់បញ្ញត្តិដែលចែងអំពីយុត្តាធិការ ត្រឹមតែទៅលើ អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ អ.វ.ត.ក គួរតែត្រូវបានត្រួសត្រាយដោយយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការ ICTY និង កំហិតអំពី អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ទៅលើបទប្បញ្ញត្តិនានាដែលមានចែងក្នុងអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ។

ខ. អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរត្រឹមតែអាចអនុវត្តបាននៅក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិប៉ុណ្ណោះ

១១. មាត្រា២រួមនៃអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវចែងដោយផ្នែកថា៖ "អនុសញ្ញានេះត្រូវអនុវត្តលើគ្រប់ករណីទាំងអស់នៃសង្គ្រាមដែលមានការប្រកាសត្រឹមត្រូវ ឬ គ្រប់ករណីមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធផ្សេងទៀតដែលអាចកើតឡើងរវាងភាគីផ្តល់សច្ចាប័នពីរ ឬ ច្រើន ..."។ មានតែមាត្រា៣រួមនៃអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវប៉ុណ្ណោះដែលអាចអនុវត្តបានចំពោះជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ដែលមិនមានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិ[31]។ ដោយហេតុថា អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរគឺជាផ្នែកមួយនៃអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ តែវាមិនស្ថិតក្រោមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា៣រួម នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវទេនោះ អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរត្រឹមតែអាចយកមកអនុវត្តបាន ចំពោះជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិប៉ុណ្ណោះ។

១២. លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការ ICC កំណត់អំពី អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរថា ត្រឹមតែអាចយកមកអនុវត្តបានចំពោះជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិប៉ុណ្ណោះ។ មាត្រា៨ចែងអំពីឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម

---

[29] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* Tadić សំណុំរឿងលេខ *IT-94-1-T* សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៩៧ ("សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើរឿងក្តី *Tadić*") កថាខណ្ឌ៥៧៧។

[30] Dieter Fleck, *ចំណុចខ្វះខាតនៃរបបនៃអំពើបំពារបំពារយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ (Shortcomings of the Grave Breaches Regime),* 7(4) J. Int'l Crim. Just. 833, 840 (ឆ្នាំ២០០៩)។

[31] អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ មាត្រា៣រួម ចែងដោយផ្នែកថា៖ "ក្នុងករណីមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធដែលមិនមានលក្ខណៈអន្តរជាតិកើតឡើងនៅក្នុងទឹកដីរបស់ភាគីដែលចុះហត្ថលេខាឬផ្តល់សច្ចាប័ន ភាគីជម្លោះនីមួយៗត្រូវជាប់កាតព្វកិច្ចអនុវត្ត តាមកម្រិតអប្បរមា នូវបទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយខាងក្រោមនេះ ..." (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

ដែលតុលាការ ICC មានយុត្តាធិការទៅលើ។ មាត្រា៨(២)(ក)ចែងអំពី <u>អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ</u>ដែលតុលាការ ICC មានយុត្តាធិការទៅលើ។ មាត្រា៨(២)(ខ)ចែងអំពីយុត្តាធិការរបស់តុលាការICC ទៅលើ "ការរំលោភធ្ងន់ធ្ងរទៅលើច្បាប់និងទម្លាប់ដែលមានជាធរមាននៅក្នុង<u>ជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ</u>"[32]។ មាត្រា៨(២)(គ-ច)ចែងអំពីយុត្តាធិការរបស់តុលាការ ICTY ទៅលើឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមដែលនៅក្នុង "<u>ជម្លោះប្រដាប់អាវុធដែលមិនមានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិ</u>"[33]។ អាស្រ័យហេតុនេះ លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការ ICC បានបែងចែកដាច់ពីគ្នាស្រឡះរវាងជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ និង ជម្លោះដែលមិនមានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិ។ នៅតុលាការ ICC អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរអាច<u>ត្រឹម</u>តែយកទៅអនុវត្តបាន នៅក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិប៉ុណ្ណោះ។ ករណីនេះត្រូវបានបញ្ជាក់តាមរយៈអត្ថបទ ដែលត្រូវបានអនុម័តដោយគណៈកម្មាធិការពង្រាងច្បាប់លក្ខន្តិកៈរបស់ ICC[34] ។

១៣. តុលាការ ICTY ក៏បានបញ្ជាក់ច្បាស់អំពី អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដែរ គឺថាត្រឹមតែអាចយកទៅអនុវត្តបាននៅក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិប៉ុណ្ណោះ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក្នុងរឿងក្តី *Tadić* បានតម្កល់ថា៖ "នៅក្នុងស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃការវិវត្តន៍ផ្នែកច្បាប់ [អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ] ត្រឹមតែអាចអនុវត្តបានចំពោះបទល្មើសដែលប្រព្រឹត្តនៅក្នុងបរិបទ នៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិប៉ុណ្ណោះ"[35]។ តុលាការ ICTY ក៏បានបញ្ជាក់ទៅលើសេចក្តីសម្រេចនេះម្តងហើយម្តងទៀត[36]។

---

[32] ពាក្យថា "ការរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើច្បាប់និងទម្លាប់ជាធរមាននៅក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ" គឺជា "ការច្របូកច្របល់ខុសប្លែកពីធម្មតានៃសញ្ញាណចាស់ៗរបស់ "ច្បាប់ ឬ ទម្លាប់ សង្គ្រាម"។ Knut Dörmann, **សេចក្តីអធិប្បាយទៅលើលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូម ស្តីពីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ៖ កំណត់សម្គាល់របស់អ្នកសង្កេតការណ៍៖ ពីអត្ថបទមួយទៅអត្ថបទមួយ** 322, 323 (O. Triffterer (ed.) ឆ្នាំ២០០៨) (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

[33] គូសបញ្ជាក់បន្ថែម។

[34] "អំពើដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងបរិបទ និងជាបរិបទនៃ និងដែលមានជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ" KNUT DÖRMANN, ELEMENTS OF WAR CRIMES UNDER THE ROME STATUTE OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT ("DÖRMANN") 17 (Cambridge University Press, 2002).។

[35] សេចក្តីសម្រេចទៅលើយុត្តាធិការក្នុងរឿងក្តី *Tadić* កថាខណ្ឌ៨៤។

[36] "ដើម្បីឱ្យតុលាការអន្តរជាតិផ្តន្ទាទោសដល់ជនណាម្នាក់ ចំពោះអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវបានតាមមាត្រា២ នៃលក្ខន្តិកៈនេះ បទល្មើសត្រូវតែបានប្រព្រឹត្តឡើង *ពោលគឺ៖* (i).<u>នៅក្នុងបរិបទនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ</u>" *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Blaškić* សំណុំរឿងលេខ IT-95-14-A សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៤

១៤. បទប្បញ្ញត្តិនានានៅក្នុងលក្ខន្តិកៈតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរវ៉ាន់ដា ("ICTR") ឬ តុលាការពិសេសសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន ("SCSL") ចែងអំពី អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ នេះទេ។ ទាំងតុលាការ ICTR និង តុលាការ SCSL សុទ្ធតែមានយុត្តាធិការទៅលើជម្លោះប្រដាប់អាវុធដែលមិនមែនជាអន្តរជាតិ[37]។

គ. ត្រូវមានចំណងទាក់ទងរវាងអំពើដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ និង ជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ

១៥. លក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃទំនាក់ទំនងគឺមានលក្ខណៈចំបាច់ ដើម្បីឲ្យអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរត្រូវបញ្ចូលនូវការរំលោភច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ តែ ជាឧទាហរណ៍ ត្រូវដកចេញនូវបទឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងស្រុក។ តាមលក្ខណៈតក្កវិជ្ជា ប្រសិនបើអំពើដែលមានចែងក្នុងច្បាប់នោះមិនទាក់ទងទៅនឹងជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិទេ ក៏មិនមានការរំលោភដល់ច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិដែរ។ តុលាការ ICTY បានអនុវត្តតាមសំអាងហេតុបែបនេះ[38]។ អ.វ.ត.ក គួរតែដើរតាមមាគ៌ានេះដែរ។

១៦. តុលាការ ICTY បានសម្រេចថា បុរេលក្ខខណ្ឌមួយក្នុងចំណោមបុរេលក្ខខណ្ឌនានាដែលអាចអនុវត្តបានចំពោះ អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនោះគឺ៖ "ការបង្កើតទំនាក់ទំនងរវាងបទឧក្រិដ្ឋកម្ម និង ជម្លោះប្រដាប់អាវុធ"[39]។ លក្ខខណ្ឌចាំបាច់នៃចំណងទាក់ទងទាមទារឲ្យមាន ទំនាក់ទំនងផ្នែក

កថាខណ្ឌ១៧០ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។ *សូមមើលផងដែរ រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Brđanin* សំណុំរឿងលេខ IT-99-36-T សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៣ ("សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើរឿងក្ដី *Brđanin*") កថាខណ្ឌ១២១។ *រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Simić និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ IT-95-9-T សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៣ កថាខណ្ឌ១០៦។ *រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Naletilić និង Martinović* សំណុំរឿងលេខ IT-98-34-T សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៣ ("សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើរឿងក្ដី *Naletilić*") កថាខណ្ឌ១៧៦។

[37] ជំនួសមកវិញ តុលាការ ICTR និង តុលាការ SCSL បានកំណត់ជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌចំពោះ "ការរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ" ទៅលើមាត្រា៣រួម នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ និង ពិធីសារបន្ថែមទី II (លក្ខន្តិកៈតុលាការ ICTR មាត្រា៤ លក្ខន្តិកៈតុលាការ SCSL មាត្រា៣)។ ក៏ប៉ុន្តែ ដូចបានពន្យល់រួចមកហើយនៅក្នុង សំណើសុំទីមួយស្ដីពីអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ថា ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមដែលមិនមែនជាអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ មិនអាចយកមកអនុវត្ត) អ.វ.ត.ក បានទេ។

[38] សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើរឿងក្ដី *Tadić* កថាខណ្ឌ៥៧២។ *រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Delalić និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ IT-96-21-T សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៨ កថាខណ្ឌ១៩៣។

[39] សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើរឿងក្ដី *Brđanin* កថាខណ្ឌ១២១។ *រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Kordić និង Čerkez* សំណុំរឿងលេខ IT-95-14/2-T សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០១ ("សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើរឿងក្ដី *Kordić*") កថាខណ្ឌ៣២។ *រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Blaškić* សំណុំរឿងលេខ IT-95-14-T សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០០ កថាខណ្ឌ៦៩។

00526304

ភូមិសាស្ត្រ និង ពេលវេលា រវាងអំពើរបស់ជនជាប់ចោទ និង ជម្លោះប្រដាប់អាវុធ៖ "វាមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ដែលថា បទឧក្រិដ្ឋកម្មនោះមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធទៅនឹង អំពើអរិភាពដែលបានកើតឡើងនៅលើផ្នែកខ្លះនៃទឹកដីដែលស្ថិតក្រោមការកាន់កាប់ដោយភាគីជម្លោះ"[40]។

១៧. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការ ICTY បានដាក់លក្ខខណ្ឌតម្រូវខ្ពស់សម្រាប់ចំណងទាក់ទងរវាងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ និងជម្លោះអន្តរជាតិ ដូចជាការកំណត់ថា "អត្ថិភាពនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធមួយ ក្នុងកម្រិតអប្បបរមា ត្រូវតែបានរួមចំណែកសំខាន់ នៅក្នុងលទ្ធភាពរបស់ចារីក្នុងការប្រព្រឹត្តិ [អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ], ការសម្រេចចិត្តរបស់ចារីក្នុងការប្រព្រឹត្តិការរំលោភបំពាននោះ, វិធីនៃការប្រព្រឹត្តិ ឬគោលបំណងនៃការប្រព្រឹត្តិ"[41]។ លក្ខខណ្ឌតម្រូវនេះមានលក្ខណៈចាំបាច់សម្រាប់ "កំណត់ភាពខុសគ្នារវាងឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម និងបទល្មើសជាតិ"[42]។ "ការរួមចំណែកសំខាន់" ចង់សំដៅថាជម្លោះប្រដាប់អាវុធត្រូវដើរតួនាទីសំខាន់នៅក្នុងលទ្ធភាពរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងការប្រព្រឹត្តិឧក្រិដ្ឋកម្ម។ ការណ៍ដែលគ្រាន់តែមាន "ការរួមចំណែកខ្លះ" នឹងពុំធ្វើឱ្យឧក្រិដ្ឋកម្មក្លាយជាអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរឡើយ។

១៨. ជនត្រូវចោទត្រូវដឹងឮអំពីអត្ថិភាពនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការ ICTY បានបញ្ជាក់ថា "ខ្លួនជឿជាក់ថា [ជនត្រូវចោទ] ពិតជាបានដឹងអំពីកាលៈទេសៈជាក់ស្តែង ដូចជា កាលៈទេសៈមួយដែលរដ្ឋបរទេសមួយបានជាប់ពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធជាដើម"[43]។ បើគ្មានការដឹងឮនេះទេ គេពុំអាចចាត់ទុកឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាជាការបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរបានឡើយ។

---

[40] សេចក្តីសម្រេចលើយុត្តាធិការលើរឿងក្តី *Tadić* កថាខណ្ឌ៧០។ *សូមមើលផងដែរ* សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើរឿងក្តី *Naletilić* កថាខណ្ឌ១៧៧។ សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើរឿងក្តី *Brđanin* កថាខណ្ឌ១២៣។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* Krnojelac សំណុំរឿងលេខ IT-97-25-T សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២00២ កថាខណ្ឌ៥១។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* Kunarac *និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ IT-96-23-T និង IT-96-23/1-T សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២00១ ("សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើរឿងក្តី *Kunarac*") កថាខណ្ឌ៤0២។

[41] *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង* Kunarac *និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ IT-96-23 និង IT-96-23/1-A, សាលដីកា, ចុះថ្ងៃទី១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២00២ (សាលដីកាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងរឿងក្តី Kunarac")។ កថាខណ្ឌ ៥៨។

[42] *ដូចជើងទំព័រខាងលើ។*

[43] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង* Kordic *និង* Cerkez, សំណុំរឿងលេខ IT-95-14/2-A, សាលដីកា, ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២00៤, កថាខណ្ឌ ៣១១ (គូសបញ្ជាក់តាមសំណៅដើម)។

១៩. គេត្រូវពិចារណានូវលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យចំនួន២ បន្ថែមទៀត។ ទីមួយ អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ អាចយកមកអនុវត្តបាន "រហូតដល់មានការបញ្ឈប់សកម្មភាពប្រយុទ្ធគ្នាក្នុងតំបន់ណាមួយ"[44] តែប៉ុណ្ណោះ។ ទីពីរ អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរកើតឡើង ប្រសិនបើ "គេបានប្រព្រឹត្តវាដើម្បីជម្រុញ ឬកេងចំណេញពីសភាពការណ៍ដែលបណ្តាលមកពីការវាយប្រយុទ្ធគ្នា"[45] ប៉ុណ្ណោះ។ ប្រសិនបើឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពុំបានបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវទាំង២នេះទេ ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពុំមែនជាអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរឡើយ។

២០. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការ ICTY បានលើកឡើងនូវកត្តាមួយចំនួន*ក្នុងចំណោមកត្តាផ្សេងៗ* ដែលគេអាចយកមកពិចារណាដើម្បី បញ្ជាក់អំពីចំណងទាក់ទងរវាងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ និងជម្លោះអន្តរជាតិ ដែលមាន ដូចជា៖

> ការពិតដែលថាចារីគឺជាយុទ្ធជន, ការពិតដែលថាជនរងគ្រោះពុំមែនជាយុទ្ធជន, ការពិតដែលថាជនរងគ្រោះគឺជាសមាជិកនៃភាគីបដិបក្ខ, ការពិតដែលថាអំពើនោះអាចត្រូវបានគេនិយាយថា វាបម្រើដល់គោលដៅស្ពាពរនៃយុទ្ធនាការយោធា, និងការពិតដែលថាឧក្រិដ្ឋកម្មត្រូវបានប្រព្រឹត្តជាផ្នែកមួយ ឬក្នុងបរិបទមួយនៃភារកិច្ចផ្លូវការរបស់ចារី[46]។

២១. តុលាការ ICC បានយកលំនាំតាមយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការ ICTY ដោយតម្រូវអោយមានចំណងទាក់ទងរវាង៖ "ធាតុផ្សំនៃបទល្មើសដែលតម្រូវថា អំពើដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តជាបរិបទនៃ និងដែលមានជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយជម្លោះប្រដាប់អាវុធ"[47]។ គណៈកម្មាធិការពង្រាងច្បាប់លក្ខន្តិកៈរបស់ ICC បានថ្លែងបន្ថែមទៀតថា ជនជាប់ចោទត្រូវតែដឹងថា ជនរងគ្រោះជាសមាជិកនៃភាគីបដិបក្ខ[48]។

---

[44] សាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងរឿងក្តី *Kunarac* កថាខណ្ឌ ៥៦៨។

[45] *ដូចដើងទំព័រខាងលើ។*

[46] សាលដីកាអង្គជំនុំជម្រះតុលាការឧទ្ធរណ៍ក្នុងរឿងក្តី *Kunarac* កថាខណ្ឌ ៥៩។

[47] *រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តតាំងនឹង* Thomas Lubanga Dyilo សំណុំរឿងលេខ ICC-01/04-01/06 អង្គបុរេជំនុំជម្រះ I សេចក្តីសម្រេចលើការទទួលស្គាល់ការចោទប្រកាន់ ចុះថ្ងៃទី ២៩ មករា ២០០៧ ("សេចក្តីសម្រេចទទួលស្គាល់ការចោទប្រកាន់ *Lubanga*") កថាខណ្ឌ ២៨៦ ដែលត្រូវបានទទួលយកដោយ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Germain Katanga* សំណុំរឿងលេខ ICC-01/04-01/07 អង្គបុរេជំនុំជម្រះ I សេចក្តីសម្រេចលើការទទួលស្គាល់ការចោទប្រកាន់ ចុះថ្ងៃទី ៣០ កញ្ញា ២០០៨ ("សេចក្តីសម្រេចទទួលស្គាល់ការចោទប្រកាន់ *Katanga*") កថាខណ្ឌ ៣៧៩។

[48] DÖRMANN, ទំព័រ ២៩។

២២. ប្រសិនបើអំពើបំពារបំពានធ្ងន់ធ្ងរត្រូវបានគេរកឃើញថា អាចយកមកអនុវត្តបាននៅ អ.វ.ត.ក លក្ខខណ្ឌតម្រូវចាំបាច់ ក្នុងការបញ្ជាក់ទំនាក់ទំនងរវាងអំពើជាមូលដ្ឋាន និងជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ គឺជាលក្ខខណ្ឌមួយដ៏ខ្ពស់ ដូចសំណុំរឿងនៅតុលាការ ICTY និងតុលាការ ICC ដែរ។ ប្រសិនបើគេពុំបាន បំពេញតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវខាងលើនោះទេ គេពុំអាចបញ្ជាក់អំពីចំណងទាក់ទងរវាងអំពីជាមូលដ្ឋាន និងជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិបានឡើយ។

ឃ. ជនរងគ្រោះដោយសារអំពើជាមូលដ្ឋាន ត្រូវមានឋានៈជាបុគ្គល ឬទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលបានការការពារ អនុលោមតាមអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ និងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតឱ្យមាន អ.វ.ត.ក

២៣. អនុលោមតាមអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ មាត្រា ៤(១) នៃអនុសញ្ញាទី IV បានកំណត់និយមន័យបុគ្គលដែលទទួលបានការការពារថាជា "បុគ្គលដែលទទួលបានការការពារពីសំណាក់អនុសញ្ញានេះ គឺជាមនុស្សទាំងឡាយណាដែលយល់ឃើញថា ខ្លួនស្ថិតនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់ភាគីមួយនៃជម្លោះ ឬក្រោមសិទ្ធិអំណាចត្រួតត្រារបស់ប្រទេសមួយដែលពុំមែនជាប្រទេសរបស់ខ្លួន ទោះស្ថិតក្នុងពេលវេលា និងកាលៈទេសៈណាក្តី ក្នុងករណីមានជម្លោះ ឬការឈ្លានពាន"។ សេចក្តីពន្យល់នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ បានរៀបរាប់អំពីបុគ្គលដែលទទួលការការពារ ចំនួន២ប្រភេទ៖ "(១) "ជនជាតិរបស់សត្រូវ" ដែលស្ថិតនៅក្នុងទឹកដីជាតិរបស់ភាគីនីមួយៗ នៃជម្លោះ និង(២) "ប្រជាជនទាំងអស់" នៃទឹកដីដែលត្រូវបានត្រួតត្រា (មិនរាប់បញ្ចូលជនជាតិរបស់ប្រទេសត្រួតត្រាឡើយ"[49]។ ក្នុងការកំណត់មាត្រា៤(១) នៃអនុសញ្ញាទី IV សេចក្តីពន្យល់នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវគូសបញ្ជាក់ថា៖

> និយមន័យត្រូវបានកំណត់ក្នុងទម្រង់អវិជ្ជមាន ក្នុងគោលបំណងដាក់បញ្ចូលជនទាំងឡាយណាដែល "ពុំមែនជា" ជនជាតិនៃភាគីជម្លោះ ឬប្រទេសត្រួតត្រា ដែលខ្លួនកំពុងស្ថិតនៅក្រោម។ ដូច្នេះអនុសញ្ញានេះនៅតែស្របជាមួយគោលការណ៍ច្បាប់អន្តរជាតិដែលបានការទទួលស្គាល់។ វាពុំជ្រៀតជ្រែកចូលទំនាក់ទំនងរបស់រដ្ឋមួយ ជាមួយនឹងជនជាតិរបស់រដ្ឋនោះឡើយ[50]។

---

[49] អនុសញ្ញាទី IV, មាត្រា ៤(១)។

[50] សេចក្តីពន្យល់នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ IV, មាត្រា ៤(១) ដែលមានដាក់នៅគេហទំព័រ http://www.icrc.org/ihl.nsf/COM/380-600007?OpenDocument។

00526307

២៤. សេចក្តីពន្យល់នៃមាត្រា៤(១) ពន្យល់បន្ថែមថា មាត្រា៤(១) តម្រូវឲ្យមានការដកបុគ្គលមួយចំនួនដូចខាងក្រោម ចេញពីឋានៈជាបុគ្គលដែលទទួលបានការការពារ៖

ក. នៅក្នុងទឹកដីរបស់រដ្ឋបច្ចាមិត្ត៖ ការការពារត្រូវបានផ្តល់ឲ្យតាមមាត្រា៤ ទៅឲ្យបុគ្គលគ្រប់រូបដែលមានសញ្ជាតិបរទេស និងបុគ្គលដែលគ្មានសញ្ជាតិ។ ប៉ុន្តែពុំរាប់បញ្ចូលមនុស្សមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

(១) ជនជាតិរបស់រដ្ឋមួយដែលពុំជាប់កាតព្វកិច្ចតាមរយៈអនុសញ្ញានេះ

(២) ជនជាតិរបស់រដ្ឋអព្យាក្រឹតមួយ ឬរដ្ឋបច្ចាមិត្ត ប្រសិនបើរដ្ឋនោះមានតំណាងការទូតនៅក្នុងរដ្ឋដែលប្រជាជនរបស់ខ្លួនស្ថិតនៅ

(៣) បុគ្គលដែលស្ថិតនៅក្នុងនិយមន័យខាងលើ ត្រង់ចំណុច (ក) ដែលទទួលបានការការពារតាមអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវមួយ ក្នុងចំណោមអនុសញ្ញា៣ផ្សេងទៀត ចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៤៩។

ខ. នៅក្នុងទឹកដីដែលត្រូវបានឈ្លានពានត្រួតត្រា៖ ការការពារត្រូវបានផ្តល់ទៅឲ្យរាល់គ្រប់បុគ្គលទាំងអស់ ដែលពុំមែនជាជនជាតិនៃរដ្ឋត្រួតត្រានោះ។ ប៉ុន្តែពុំរាប់បញ្ចូលមនុស្សមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

(១) ជនជាតិនៃរដ្ឋមួយដែលពុំមែនជាភាគីនៃអនុសញ្ញា

(២) ជនជាតិនៃរដ្ឋបច្ចាមិត្ត ប្រសិនបើរដ្ឋនោះមានតំណាងការទូតធម្មតា នៅក្នុងរដ្ឋត្រួតត្រា

(៣) បុគ្គលដែលស្ថិតនៅក្នុងនិយមន័យខាងលើ ត្រង់ចំណុច ខ ដែលទទួលបានការការពារតាមអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវមួយ ក្នុងចំណោមអនុសញ្ញា៣ផ្សេងទៀត ចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៤៩។

ដូច្នេះ អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ និងសេចក្តីពន្យល់នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ បញ្ជាក់ច្បាស់ថាបុគ្គលដែលទទួលបានការការពារគឺត្រូវបានកំណត់ដោយសញ្ជាតិរបស់ពួកគាត់។

២៥. មកទល់ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩៩ តុលាការ ICTY បានកំណត់និយមន័យបុគ្គលដែលទទួលបានការការ

ពារផ្អែកតាមសញ្ជាតិរបស់ពួកគាត់[51]។ ទើបតែនៅក្នុងខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៩ ទើបអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការ ICTY បានពង្រីកនិយមន័យនៃពាក្យថា "ជនជាតិ" ឲ្យទៅជាបុគ្គលដែលស្ថិតក្នុងក្រុមជាតិពន្ធុខុសៗគ្នា[52]។ អ.វ.ត.ក មានយុត្តាធិការក្នុងពេលវេលា ទៅលើរយៈកាលពីឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩ ដែលកាលនោះគេពុំអាចដឹងមុន ឬពិនិត្យមើលនូវនិយមន័យទូលាយនេះបានទេ។ និយមន័យទូលាយរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការ ICTY ចំពោះបុគ្គលដែលទទួលបានការការពារ ពុំអាចត្រូវបានយកមកអនុវត្តនៅ អ.វ.ត.ក បានទេ ដោយហេតុថាវានឹងរំលោភលើគោលការណ៍ *គ្មានបទល្មើស បើគ្មានច្បាប់ចែង*។ និយមន័យនៃពាក្យថាបុគ្គលដែល ទទួលបានការការពារនៅ អ.វ.ត.ក ត្រូវរាប់បញ្ចូលតែបុគ្គលណាដែលទទួលបានការការពារផ្អែកតាមសញ្ជាតិរបស់ពួកគាត់តែប៉ុណ្ណោះ។

២៦. និយមន័យទូលាយនៃបុគ្គលដែលទទួលបានការការពារពុំមានអត្ថិភាពឡើយ ទើបតែពេលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការ ICTY បានតាក់តែងនិយមន័យនេះក្នុងខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៩ ប៉ុណ្ណោះ។ និយមន័យទូលាយត្រូវបានតាក់តែងឡើងដោយហេតុថា "វិធីសាស្ត្រគតិយុត្តិដែលឲ្យតម្លៃទំនាក់ទំនងសំខាន់ខ្លាំងជាងចំណងផ្លូវការនោះ កាន់តែមានសារសំខាន់នៅក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិនាពេលបច្ចុប្បន្ន"[53]។ នៅក្នុងការកំណត់ "ជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិនាពេលបច្ចុប្បន្ន" អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការ ICTY បានគូសបញ្ជាក់ថា "ទោះបីពីមុន សង្គ្រាមបានកើតឡើងរវាង រដ្ឋដែលបានការទទួលស្គាល់ត្រឹមត្រូវក្តី ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិពន្ធុ ដូចជានៅអតីតយូហ្គោស្លាវី <u>រដ្ឋថ្មីៗតែងត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងអំឡុងពេលមានជម្លោះ</u> ហើយវាគឺជាបញ្ហាជាតិពន្ធុ ពុំមែនសញ្ជាតិទេ ដែលបានក្លាយទៅជាមូលដ្ឋាននៃចំណងកាតព្វកិច្ច"[54]។ ដូច្នេះអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការ ICTY បានយកនិយមន័យទូលាយនៃសញ្ជាតិនេះមកអនុវត្តតែនៅក្នុងបរិបទនៃការបង្កើតរដ្ឋថ្មីដែលអាចមាន ក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិពន្ធុនាពេលបច្ចុប្បន្នប៉ុណ្ណោះ។ លើកលែងតែមាន<u>ការបង្កើតរដ្ឋថ្មីណាមួយដែលអាចកើតឡើង</u> ក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិពន្ធុនាពេលបច្ចុប្បន្ន ទើបគេត្រូវយកនិយមន័យចង្អៀតស្តីពីជនជាតិមកអនុវត្ត ដូចដែលបាន

---

[51] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Aleksovski*, សំណុំរឿងលេខ IT-95-14/1-T, សាលក្រម, ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩៩ កថាខណ្ឌ៤៦។

[52] *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Tadic*, សំណុំរឿងលេខ IT-94-1-A, សាលដីកា, ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៩ កថាខណ្ឌ១៦៦។

[53] ដូចជើងទំព័រខាងលើ។

[54] ដូចជើងទំព័រខាងលើ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

ការទទួលស្គាល់ក្នុងអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ និងសេចក្តីពន្យល់របស់វា។

២៧. គណៈកម្មាធិការពង្រាងច្បាប់លក្ខន្តិកៈរបស់ ICC បានបន្ថែមធាតុផ្សំអត្តនោម័តទៅលើនិយមន័យនៃជនដែលទទួលបានការការពារ គឺថា ជនជាប់ចោទត្រូវតែដឹងថាជនរងគ្រោះគឺជាសមាជិកនៃភាគីបដិបក្ខ[55]។ គណៈកម្មាធិការពង្រាងច្បាប់លក្ខន្តិកៈរបស់ ICC គឺជាគណៈប្រតិភូរបស់បណ្តារដ្ឋដែលបានជួយដល់ការតាក់តែងធាតុផ្សំនៃបទល្មើសនៅតុលាការ ICC។ ហេតុដូច្នេះ បណ្តារដ្ឋទាំងនោះបានសំដែងនូវ *opinio jurist* នៃសហគមន៍អន្តរជាតិដែលត្រូវយកមកអនុវត្តនៅតុលាការ ICC។ នៅពេលដែលច្បាប់អាចត្រូវបានបកស្រាយដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ ច្បាប់នោះដាច់ខាតត្រូវតែធ្វើការបកស្រាយនៅក្នុងរបៀបបែបនោះ។ ករណីនេះគឺសមស្របទៅតាមគោលការណ៍ *វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនសង្ស័យ* (*in dubio pro reo*) ដូចដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៣៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា។

ង. *ចេតនាឧក្រិដ្ឋ* ចាំបាច់សម្រាប់បទល្មើសនៃអំពើបំពារបំពានធ្ងន់ធ្ងរ គឺជាចេតនា ឬការព្រហើន ក្រោមកាលៈទេសៈជាក់លាក់ណាមួយ

២៨. មាត្រា ៣០(១) នៃលក្ខន្តិកៈតុលាការ ICC ចែងពាក់ព័ន្ធនឹង "ធាតុផ្សំផ្នែកចិត្តសាស្ត្រ" សម្រាប់បទល្មើសនានាដែលត្រូវបានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈរបស់ខ្លួន ដូចតទៅនេះ "ប្រសិនបើពុំមានចែងផ្សេងពីនេះ បុគ្គលម្នាក់ត្រូវមានទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ និងអាចផ្តន្ទាទោសបានចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មមួយដែលស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការរបស់តុលាការ ប្រសិនបើធាតុផ្សំអត្តនោម័តត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយចេតនា និងដោយមានការដឹងឮ"[56]។ តុលាការ ICC ជឿជាក់ថាការទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលស្ថិតក្រោមយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន អាចត្រូវបានដាក់ទៅលើជនត្រូវចោទនៅពេលជនត្រូវចោទមានចេតនា និងមានការដឹងឮអំពីឧក្រិដ្ឋកម្ម។ តុលាការ ICC ពុំបានលើកឡើងនូវពាក្យថា "ការធ្វេសប្រហែស" ឡើយ។ ដូចគ្នានេះ អ.វ.ត.ក ក៏ពុំអាចចោទជនត្រូវចោទពីបទបំពារបំពានធ្ងន់ធ្ងរផ្អែកលើការធ្វេសប្រហែសនេះបានឡើយ។

២៩. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃតុលាការ ICTY បានបញ្ជាក់ថា "*ចេតនាឧក្រិដ្ឋ* ដែលជាចំណែកធាតុផ្សំនៃការរំលោភបំពាន [បទល្មើសនៃការបំពារបំពានធ្ងន់ធ្ងរ] រួមមានទាំងចេតនាពិរុទ្ធ និង

[55] DÖRMANN, ទំព័រ ២៩។

[56] លក្ខន្តិៈតុលាការ ICC មាត្រា ៣០(១)។

ការព្រហើន ដែលអាចត្រូវបានប្រៀបធៀបទៅនឹងប្រមាថធ្ងន់ធ្ងរចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម"[57]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃតុលាការ ICTY បានបង្កើតកំហុសឆ្គងចំនួន២។ កំហុសទី១ ការព្រហើន និងការធ្វេសប្រហែសធ្ងន់ធ្ងរចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម គឺពុំដូចគ្នាទេ។ តាមបទដ្ឋានគតិយុត្តិ ពាក្យទាំង២នេះខុសគ្នាស្រឡះ។ វចនានុក្រម Black's Law បានកំណត់និយមន័យពាក្យថា "ការធ្វេសប្រហែស" ថាជា "ការខកខានពុំបានអនុវត្តបទដ្ឋាននៃការយកចិត្តទុកដាក់ ដែលមនុស្សស្គាល់ហេតុផលដឹងខុសត្រូវ នឹងយកមកអនុវត្តនៅក្នុងសភាពការណ៍ស្រដៀងគ្នានេះ..."[58] ។ រីឯពាក្យថា "ការព្រហើន" ត្រូវបានផ្តល់និយមន័យថាជា "អំពើដែលអ្នកប្រព្រឹត្តពុំមានបំណងបង្កឱ្យមានផលវិបាកអន្តរាយ ប៉ុន្តែអ្នកប្រព្រឹត្តដឹងមុននូវលទ្ធភាពនៃផលវិបាកនោះ និងនៅតែស្ម័គ្រចិត្តប្រថុយនឹងហានិភ័យនៃផលវិបាកនោះ...។ ការព្រហើនពាក់ព័ន្ធនឹងកំហុសក្នុងកម្រិតខ្ពស់ជាងការធ្វេសប្រហែស ប៉ុន្តែកម្រិតនៃកំហុសមានទាបជាងការប្រព្រឹត្តខុសដោយចេតនា"[59]។ សូម្បីតែក្នុងករណី មានការធ្វេសប្រហែសក្នុងលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរក្តី ក៏តុលាការពុំប្រដូចវាទៅនឹងការព្រហើនដែរ[60]។ ដូច្នេះ លក្ខខណ្ឌតម្រូវក្នុងការ បញ្ជាក់អំពីការធ្វេសប្រហែស គឺទាបជាងលក្ខខណ្ឌតម្រូវក្នុងការបញ្ជាក់អំពីការព្រហើន។ កំហុសឆ្គងទី២ ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃការបំពារបំពានធ្ងន់ធ្ងរពុំអាចផ្តល់យុត្តិកម្មដល់បទដ្ឋាន *ចេតនាឧក្រិដ្ឋ* នៃការធ្វេសប្រហែសបានឡើយ។ Jones និង Powles បានសង្ខេបគំនិតនេះ យ៉ាងខ្លីថា៖

> ទោះបីជាយ៉ាងដូច្នេះក្តី ការយោងទៅលើការធ្វេសប្រហែសនេះជាការគួរឱ្យភ្ញាក់ផ្អើល។ យើងពុំរំពឹងទុកថាជនត្រូវចោទដែលគ្រាន់តែពុំបានធ្វេសប្រហែសធម្មតា ឬធ្ងន់ធ្ងរនោះ ត្រូវបានតុលាការ ICTY ផ្តន្ទាទោសពី "បទរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរទៅលើច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ" ឡើយ។ អង្គជំនុំជម្រះ ប្រហែលកំពុងគិតអំពីការទទួលខុសត្រូវតាមមាត្រា៧(៣) នៃលក្ខន្តិកៈតុលាការ ICTY ដែលអាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការបង្កើតការទទួលខុសត្រូវសម្រាប់មេបញ្ជាការចំពោះការធ្វេសប្រហែស ក្រោមកាលៈទេសៈណាមួយ។ ប៉ុន្តែ បញ្ហានេះជាបញ្ហាមួយដោយឡែកពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃ *ចេតនាឧក្រិដ្ឋ* ចាំបាច់សម្រាប់ការទទួលខុសត្រូវតាម

---

[57] សាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះក្នុងរឿងក្តី *Blaškić* កថាខណ្ឌ ១៥២។

[58] វចនានុក្រម Black's Law 1056 (ការប្រែសម្រួលលោកទី៧ ឆ្នាំ១៩៩៩)។

[59] វចនានុក្រម Black's Law 1277 (ការប្រែសម្រួលលោកទី៧ ឆ្នាំ១៩៩៩)។

[60] "ប៉ុន្តែ ជាការពិតដែលថាតុលាការភាគច្រើនចាត់ទុក "ការធ្វេសប្រហែសធ្ងន់ធ្ងរ" ពុំមានការព្រហើន ដោយពុំគិតអំពីផលវិបាក ហើយ ការធ្វេសប្រហែសធ្ងន់ធ្ងរ និងការធ្វេសប្រហែសធម្មតា ខុសគ្នាត្រង់កម្រិត ពុំមែនខុសគ្នាត្រង់ប្រភេទឡើយ"។ វចនានុក្រម Black's Law 1057 (ការប្រែសម្រួលលោកទី៧ ឆ្នាំ១៩៩៩)។ ដោយដកស្រង់យកសម្តី W.Page Keeton, Prosser and Keeton on The Law of Torts 211-12 (ការប្រែសម្រួលលោកទី៥ ឆ្នាំ១៩៨៤)។

00526311

មាត្រា២នៃលក្ខន្តិកៈ ហើយគេបានអះអាងថាការធ្វេសប្រហែសណាមួយនឹងពុំបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនេះឡើយ។ មានតែចេតនា ឬការព្រហើនក្រោមកាលៈទេសៈណាមួយប៉ុណ្ណោះ ដែលគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃបទចោទអំពី "អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ" ទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ[61]។

អ.វ.ត.ក អាចត្រឹមតែផ្តន្ទាទោសជនត្រូវចោទដោយផ្អែកតាម ចេតនាប្រព្រឹត្ត ឬ ការធ្វេសប្រហែសក្រោមកាលៈទេសៈណាមួយ ប៉ុណ្ណោះ[62]។

៣០. ប្រសិនបើទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវទាំងនេះត្រូវបានយកមកអនុវត្តនៅ អ.វ.ត.ក ការទទួលខុសត្រូវដែលចេញមកពី *ចេតនាឧក្រិដ្ឋ* នៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ថ្នាក់លើ/មេបញ្ជាការ ឬ JCE គឺជាបញ្ហាមួយដាច់ដោយឡែកពីបញ្ហា *ចេតនាឧក្រិដ្ឋ* ចាំបាច់សម្រាប់អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ[63]។ ដើម្បីឱ្យអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរកើតឡើង តុលាការត្រូវបង្ហាញថាចារីបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មដោយមានចេតនា ឬដោយការព្រហើន។ បញ្ហាស្តីពី *ចេតនាឧក្រិដ្ឋ* របស់អ្នកចូលរួមក្នុង JCE ឬរបស់ថ្នាក់លើ/ មេបញ្ជាការនឹងត្រូវលើកយកមកកំណត់ដាច់ដោយឡែកពីគ្នា។

៣១. មាត្រា ៦ នៃច្បាប់បង្កើត អ.វ.ត.ក កំណត់ការអនុវត្តចំពោះអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរត្រឹម "ជនសង្ស័យទាំងអស់ ដែលបានប្រព្រឹត្ត ឬបានបញ្ជា"។ ទម្រង់ទទួលខុសត្រូវផ្សេងៗទៀត ដែលគ្មានចែងក្នុងមាត្រា ២៩ នៃច្បាប់បង្កើត អ.វ.ត.ក ដូចជាសហកម្មឧក្រិដ្ឋកម្មជាដើមគឺមិនអាចយកមកអនុវត្ត ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរបានទេ។

ឆ. និយមន័យនៃពាក្យ អំពើដែលមានចែងក្នុងច្បាប់

៣២. លទ្ធភាពក្នុងការលើកយកមកពិភាក្សានូវ រាល់ធាតុផ្សំដែលមានសម្រាប់គ្រប់បទល្មើសទាំងអស់ដែលអាចបង្កើតបានជាអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរមួយនោះ មិនអាចធ្វើទៅបានទេ អាស្រ័យដោយចំនួនទំព័រមានកម្រិត។ ក៏ប៉ុន្តែ មេធាវីការពារក្តីកត់សម្គាល់ថា ធាតុផ្សំនៃបណ្តាបទល្មើស ត្រូវតែយកមកអនុវត្តទៅតាមការកំណត់ក្នុងចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥-៧៩ដើម្បីឱ្យស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការ របស់ អ.វ.ត.ក។

[61] Jones and Powles, International Criminal Practice 246 (Oxford University Press ឆ្នាំ២០០៣)។

[62] សូមមើលកថាខណ្ឌ ៣០-៣៩ សូមមើលខាងក្រោម។

[63] ដូចជើងទំព័រខាងលើ។

00526312

i. ទារុណកម្ម

៣៣. សេចក្តីពន្យល់អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ដាក់ចេញនូវគន្លឹះចំនួនបី ដែលកំណត់ពីទារុណកម្ម។ ទីមួយ ចំណុចចាប់ផ្តើមរបស់អំពើមួយដើម្បីបង្កឲ្យមានទារុណកម្ម គឺសកម្មភាពនោះត្រូវតែពាក់ព័ន្ធនឹងការបង្កឲ្យមានការឈឺចាប់ លើសពីការប្រើកម្លាំងបាយទៅលើបុរណភាពផ្នែករាងកាយ ឬផ្នែកស្មារតី (moral integrity) របស់បុគ្គលនោះ។ ទីពីរ គឺគោលបំណងនៅពីក្រោយអំពើដែលកំណត់ថា តើអំពើនោះបង្កឲ្យមានទារុណកម្មឬយ៉ាងណាមិនមែនការឈឺចាប់ផ្ទាល់នោះទេ។ ហេតុដូច្នេះ ការឈឺចាប់ដែលបានកើតឡើងមកពីខាងក្នុង ឬ ដោយភាពចៃដន្យតែម្យ៉ាងដែលបណ្តាលមកពីការដាក់ទណ្ឌកម្មដែលធ្វើស្របច្បាប់មិនត្រូវបានរាប់បញ្ចូលទេ ។ ទីបី គោលបំណង គឺអាចគ្រាន់តែទទួលបានចម្លើយសារភាព ឬព័ត៌មានតែប៉ុណ្ណោះ។ ដូច្នេះ ប្រសិនជាបង្កការឈឺចាប់ ត្រូវបានប្រព្រឹត្តទៅលើបុគ្គលណាម្នាក់ ដោយមិនមានចេតនាចង់យកព័ត៌មាន ឬចម្លើយសារភាព ពីបុគ្គលម្នាក់ទេនោះ អំពើនោះមិនអាចបង្កើតជាទារុណកម្មបានទេ[64]។

៣៤. តុលាការ ICTY បានលើកឡើងថា សកម្មភាពណាមួយនៃទារុណកម្ម ត្រូវតែកើតឡើងដោយ "ចេតនា"[65]។ ដូច្នេះ លក្ខខណ្ឌតម្រូវកម្រិតខ្ពស់មួយ សម្រាប់ឲ្យមាន*ចេតនាឧក្រិដ្ឋ* ដែលចាំបាច់សម្រាប់ឧក្រិដ្ឋកម្ម គឺមានចែងស្រាប់ទៅហើយក្នុងតុលាការ ICTY។ ការព្រហើននឹងមិនគ្រប់គ្រាន់នោះទេ[66]។

៣៥. យ៉ាងណាក៏ដោយ អ.វ.ត.ក ត្រូវងាកចេញពីយុត្តិសាស្ត្រតុលាការ ICTY ក្នុងខណៈដែល អ.វ.ត.ក មិនមែនជាតំណាងនិយមន័យទារុណកម្មនៅក្នុងអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវនោះ។ តុលាការ ICTY

---

64 សេចក្តីពន្យល់ អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវទី IV, មាត្រា១៤៧ *អាចមើលបាននៅគេហទំព័រ៖* http://www.icrc.org/ihl.nsf/COM/380-600169?OpenDocument។

65 សាលដីកាតុលាការកំពូលក្នុងរឿងក្តី *Kunarac* កថាខណ្ឌ១៥៣។ *រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Limaj និងអ្នកផ្សេងទៀត,* សំណុំរឿងលេខ IT-03-66-T, សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៥, កថាខណ្ឌ ២៣៨។ *រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Furundžija,* សំណុំរឿងលេខ IT-95-17/1-T, សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៨, កថាខណ្ឌ ១៦២។ សាលក្រម *Kunarac*, កថាខណ្ឌ ៤៩៧។

66 "ការបង្កឲ្យមានការឈឺចាប់ និងរងការឈឺចាប់ ដែលត្រូវបានលើកឡើងថា បង្កឲ្យកើតជាទារុណកម្ម ត្រូវតែមានចេតនា មានន័យថា អំពើនោះត្រូវតែបានធ្វើឡើយដោយគិតទុកជាមុន ដូច្នេះទារុណកម្មមិនអាចនឹងប្រព្រឹត្តឡើងដោយការធ្វេសប្រហែស ឬព្រហើននោះទេ" GUÉNAËL METTRAUX, INTERNATIONAL CRIMES AND THE AD HOC TRIBUNALS 116, (Oxford University Press 2005); M.E. Badar, *Drawing the Boundaries of Mens Rea in the Jurisprudence of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia*, 6 INT'L CRIM. LAW REV. (2006) 313, 321.

បានពង្រីកនិយមន័យទារុណកម្មថាៈ "ត្រូវមានអំពើសកម្ម ឬអកម្ម កើតឡើង ដើម្បីទទួលបាននូវចម្លើយសារភាព ឬព័ត៌មាន ឬដើម្បីដាក់ទោស គម្រាមកំហែង ឬបង្ខិតបង្ខំទៅលើជនរងគ្រោះ ឬតតិយជនឬរើសអើងទៅលើជនរងគ្រោះ ឬតតិយជន ទោះបីជាផ្អែកលើមូល ហេតុណាមួយក៏ដោយ"[67]។ និយមន័យទារុណកម្ម នៅតុលាការ ICTY "គឺមានចេតនាចង់ឆ្លុះបញ្ចាំងធាតុផ្សំសំខាន់ៗនៃបទឧក្រិដ្ឋ ដូចមានចែងក្នុង អនុសញ្ញាឆ្នាំ១៩៨៤ ប្រឆាំងនឹងទារុណកម្ម និងសកម្មភាពព្រៃផ្សៃ អមនុស្សធម៌ ឬការប្រមាថ និងទណ្ឌកម្មផ្សេងៗ [("CAT")]"..."[68] ប៉ុន្តែក្នុងអំឡុងពីឆ្នាំ១៩៧៥-៧៩ CAT មិនទាន់មាននោះទេ។ ដូច្នេះ CAT មិនអាចយកមកអនុវត្តនៅ អ.វ.ត.ក បានទេ ។ ក្នុងការប្រើនិយមន័យទារុណកម្ម ដោយផ្អែកលើធាតុផ្សំសំខាន់ៗនៃបទឧក្រិដ្ឋដូចមានចែងក្នុង CAT គឺជាការរំលោភបំពានទៅលើគោលការណ៍ *គ្មានបទល្មើស ប្រសិនបើគ្មានច្បាប់ចែង*។

៣៦. និយមន័យទារុណកម្ម ដ៏ទូលំទូលាយ នៅតុលាការ ICTY រួមមាន ទារុណកម្ម គឺជាមធ្យោបាយក្នុងការដាក់ទោស បំភិតបំភ័យ បង្ខិតបង្ខំ ឬប្រកាន់បែងចែក ដែលសុទ្ធតែមិនមែនជានិយមន័យដែលមានក្នុងសេចក្តីពន្យល់អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវឡើយ។ ច្បាប់បង្កើត អ.វ.ត.ក បានចែងយ៉ាងច្បាស់ថា ទារុណកម្មគឺផ្អែកលើអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ។ តាមលក្ខណៈតក្កវិជ្ជា និងជាពិសេសនៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិល ដូចជា ប្រទេសកម្ពុជា និយមន័យទារុណកម្ម ត្រូវតែដកស្រង់ចេញប្រភពដែលបានលើកឡើង។ នៅក្នុងករណីនេះ អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ គឺជាប្រភពដែលបានលើកឡើង ហើយបណ្តាធាតុផ្សំរបស់ទារុណកម្ម គឺមានកំណត់នៅក្នុងការសេចក្តីពន្យល់[69]។ ប្រសិនបើ អ.វ.ត.ក ចង់រកឱ្យឃើញថាខ្លួនមានយុត្តាធិការលើអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ រួមមាន ទារុណកម្ម ឬយ៉ាងណានោះ អ.វ.ត.ក ត្រូវអនុវត្តទៅតាមការកំណត់ដូចមានចែងក្នុងសេចក្តីពន្យល់ចំពោះអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ។

៣៧. ទារុណកម្មជាអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនៃអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ មិនអាចរួមបញ្ចូល "ពិសោធន៍បែបជីវសាស្ត្រ"ទេ។ ពិសោធន៍បែបជីវសាស្ត្រ ត្រូវបានចុះជាអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរក្នុង

---

[67] សាលក្រមលើរឿងក្តី *Brđanin*, កថាខណ្ឌ ៤៨១(៣)។

[68] Ken Roberts, *The contribution of the ICTY to the Grave Breaches Regime*, 7(4) J. INT'L CRIM. JUST 743, 756 (2009); *សូមមើលផងដែរ* សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងរឿងក្តី *Brđanin* កថាខណ្ឌ ៤៨១។

[69] បន្ថែមលើមាត្រា ៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ១៩៥៦ ដែលចែងថា "គ្មានបទឧក្រិដ្ឋអាចត្រូវដាក់ទណ្ឌកម្ម ដោយការអនុវត្តការដាក់ទណ្ឌកម្ម ដែលមិនមានចែងក្នុងច្បាប់ មុនពេលដែលបទឧក្រិដ្ឋនោះត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងនោះទេ (បកប្រែក្រៅផ្លូវការ)។

អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ[70] ប៉ុន្តែមិនត្រូវបានរៀបរាប់នៅក្នុងបញ្ជីនៃអំពីបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដែលអាចអនុវត្តបាននៅ អ.វ.ត.ក ទេ។ ការមិនរួមបញ្ចូល ពិសោធន៍បែបជីវសាស្ត្រនៅ អ.វ.ត.ក បង្ហាញឱ្យឃើញថា អ.វ.ត.ក គ្មានចេតនាចង់ឱ្យមានយុត្តាធិការជាពិសេស លើបទល្មើសរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរនេះទេ។ ក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិល ដូចជា ប្រទេសកម្ពុជានេះ បទល្មើស ត្រូវតែកំណត់ឱ្យបានច្បាស់។ ការបកស្រាយមិនច្បាស់លាស់ រវាងអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ និងមាត្រា ៦ នៃច្បាប់បង្កើត អ.វ.ត.ក ត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ។ ការប្រព្រឹត្តដូចនេះ គឺគោរពទៅតាមគោលការណ៍ *វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៣៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ដូច្នេះ ទារុណកម្មមិនអាចរួមបញ្ចូលពិសោធន៍បែបជីវសាស្ត្របានទេ។

ii. ការបំផ្លាញ និងធ្វើឱ្យ ខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរទៅលើទ្រព្យសម្បត្តិដោយមិនមានហេតុផលចាំបាច់ខាងយោធា និងដែលធ្វើឡើងដោយខុសច្បាប់និងដោយគ្មានត្រាប្រណី

៣៨. មាត្រា៦ នៃច្បាប់បង្កើត អ.វ.ត.ក ចែងថា៖ "បំផ្លាញ និងធ្វើឱ្យខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ទៅលើទ្រព្យសម្បត្តិដោយមិនមានហេតុផលចាំបាច់ខាងយោធា និងដែលធ្វើឡើងដោយខុសច្បាប់ និងដោយគ្មានត្រាប្រណី"[71]។ នេះគឺជាភាពខុសប្លែកគ្នាពីអនុសញ្ញា ក្រុងហ្សឺណែវ និងមាត្រា២ នៃលក្ខន្តិកៈតុលាការ ICTY ដែលចែងថា៖ "ការបំផ្លិចបំផ្លាញ និងការរឹបអូសយកទ្រព្យសម្បត្តិយ៉ាងច្រើន"[72]។ ការមិនរួមបញ្ចូល ការរឹបអូសទ្រព្យសម្បត្តិនៅ អ.វ.ត.ក បង្ហាញថា អ.វ.ត.ក គ្មានចេតនាចង់មានយុត្តាធិការជាពិសេសលើបទល្មើសរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរនេះទេ។ ដូចបានលើកឡើងជាច្រើនដងរួចមកហើយថា នៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិល ដូចជា ប្រទេសកម្ពុជានេះ បទល្មើសត្រូវតែកំណត់ឱ្យបានច្បាស់។ ការបកស្រាយមិនច្បាស់លាស់ រវាងអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ និងមាត្រា ៦ នៃច្បាប់បង្កើត អ.វ.ត.ក ត្រូវតែដោះស្រាយដោយស្របទៅតាមគោលការណ៍ *វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជា* ប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ។ ដូច្នេះ អ.វ.ត.ក មិន អាចមានយុត្តាធិការលើការរឹបអូសទ្រព្យសម្បត្តិឡើយ។

៣៩. អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ ចែងថា តម្រូវឱ្យមាន "អំពើបំផ្លិចបំផ្លាញយ៉ាងច្រើន"។ មាត្រា៦ នៃ

---

[70] អនុសញ្ញាទី I, មាត្រា ៥០; អនុសញ្ញាទី II, មាត្រា ៥១; អនុសញ្ញាទី III, មាត្រា ១៣០; អនុសញ្ញាទី IV, មាត្រា ១៤៧។

[71] ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក មាត្រា ៦ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

[72] អនុសញ្ញាទី I, មាត្រា ៥០; អនុសញ្ញាទី II, មាត្រា ៥១; អនុសញ្ញាទី III, មាត្រា ១៣០; អនុសញ្ញាទី IV, មាត្រា ១៤៧។

ច្បាប់បង្កើត អ.វ.ត.ក ក៏បានចែងយ៉ាងសាមញ្ញដែរថា តម្រូវឱ្យមាន "ការបំផ្លិចបំផ្លាញ"។ ដូច្នេះ ពាក់ព័ន្ធជាមួយបទល្មើសនេះមានលក្ខខណ្ឌតម្រូវពីរចំពោះការបំផ្លិចបំផ្លាញទ្រព្យសម្បត្តិ។ ការបកស្រាយមិនច្បាស់លាស់ ត្រូវតែដោះស្រាយដោយស្របទៅតាមគោលការណ៍ *វិមតិសង្ស័យ ត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* ដោយត្រូវផ្តល់ជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ។ ដូច្នេះ តម្រូវឱ្យមានការបំផ្លិចបំផ្លាញយ៉ាងច្រើនទៅលើទ្រព្យសម្បត្តិ។

៤០. ការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ មិនអាចចាត់ទុកថាស្មើនឹងការបំផ្លិចបំផ្លាញយ៉ាងច្រើននោះទេ។ ការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ[73] គឺជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវកម្រិតទាប ក្នុងការបញ្ជាក់បើប្រៀបធៀបទៅនឹងការបំផ្លិចបំផ្លាញយ៉ាងច្រើន[74]។ ការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ មិនមែនអំពើដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ដែលអាចចាត់ទុកជាអំពើបំពារបំពាន យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ នៅ អ.វ.ត.ក នោះទេ។ ការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ មិនបានចែងនៅក្នុងអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ជាអំពើជាមូលដ្ឋានមួយឡើយ[75]។ ក្នុងការចាត់ទុកថា ការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ គឺអំពើជាដែលមានចែងក្នុងច្បាប់នោះ ជាការរំលោភបំពានទៅលើគោលការណ៍ *គ្មានបទល្មើស បើគ្មានច្បាប់ចែង*។

iii. ការចាប់ជនស៊ីវិលជាចំណាប់ខ្មាំង

៤១. សេចក្តីពន្យល់ចំពោះអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ ដាក់ចេញនូវលក្ខណៈសម្គាល់ចំនួនពីរ ចំពោះអំពើជាមូលដ្ឋាននៃការចាប់ជនស៊ីវិលជាចំណាប់ខ្មាំង៖ ១) ចំណាប់ខ្មាំងត្រូវតែជា "បុគ្គលដែលត្រូវ

---

[73] "ការខូចខាត" ត្រូវបានពន្យល់ក្នុងវចនានុក្រមភាសាអង់គ្លេស Oxford ថា: "ការធ្វើ ឬបង្កឱ្យមានការខូចខាត; ធ្វើឱ្យឈឺ, ធ្វើឱ្យខូច, ធ្វើឱ្យរបួស; ឥឡូវនេះប្រើជាសាមញ្ញថាជាការធ្វើឱ្យរបួស(វត្ថុ) ដើម្បីបន្ថយ ឬបំផ្លាញតម្លៃរបស់វា"។ OXFORD ENGLISH DICTIONARY (ការបោះពុម្ពលើកទី២ ឆ្នាំ១៩៨៩), អាចមើលបាននៅគេហទំព័រ: http://dictionary.oed.com/cgi/entry/50057262?query_type=word&queryword=damage&first=1&max_to_show=10&sort_type=alpha&result_place=2&search_id=Dpfl-fti2Yu-18241&hilite=50057262 ។

[74] "ការបំផ្លិចបំផ្លាញ" មានពន្យល់ក្នុងវចនានុក្រមភាសាអង់គ្លេស Oxford ថា: "សកម្មភាពបំផ្លាញអគារ ឬវត្ថុធាតុសម្ព័ន្ធប្រភេទណាមួយ ដោយបំបែកជាចំណែក ឱ្យទៅជាកម្ទេចកម្ទី ឱ្យវិនាសអន្តរាយ អសារបង់ មិនអាចយកមកប្រើការបាន កម្ទេចឱ្យខ្ទេចឬសម្លាប់ដោយប្រើ ឬមិនប្រើសម្ភារៈ; ការបំផ្លាញ"។ OXFORD ENGLISH DICTIONARY (ការបោះពុម្ពលើកទី២ ឆ្នាំ១៩៨៩), *អាចមើលបាននៅគេហទំព័រ៖* http://dictionary.oed.com/cgi/entry/50062191?single=1&query_type=word&queryword=destruction&first=1&max_to_show=10។

[75] អ.វ.ត.ក អាចចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទចំពោះអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវតែប៉ុណ្ណោះ។ *សូមមើល* កថាខណ្ឌ ៧-១០ *ដូចឯកសារយោងខាងលើ*។

គេដកហូតសេរីភាពដោយខុសច្បាប់" និង ២) ត្រូវមាន "ការគម្រាមកំហែងថានឹងពន្យា ពេលឃុំខ្លួនចំណាប់ខ្មាំង ឬសម្លាប់បុគ្គលនោះ" [76]។ ដោយយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក ត្រូវបានកំណត់ត្រឹមអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ នោះការរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរត្រូវតែកំណត់ដោយអនុលោមតាមអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ។ និយមន័យចំណាប់ខ្មាំងនៅតុលាការ ICTY ងាកចេញពីនិយមន័យក្នុងអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង នៃតុលាការ ICTY បានកែប្រែលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យពី "ការពន្យាពេលឃុំខ្លួនចំណាប់ខ្មាំង ឬសម្លាប់បុគ្គលនោះ" ទៅជា "ការប្រព្រឹត្តអំពើដោយអមនុស្សធម៌ឬ ការស្លាប់" [77]។ ផលប៉ះពាល់នៃការផ្លាស់ប្តូរនេះ គឺដើម្បីបង្កើតនូវគម្លាតឱ្យកាន់តែទូលាយ ដែលអាចបំពេញលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំងបាន។ និយមន័យដែលបានពង្រីកបន្ថែម មិនមែនជាច្បាប់ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៥-៧៩ទេ ហើយជនត្រូវចោទក៏មិនអាចប្រមើលទុក និងមិនអាចដឹងបានដែរ ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៥-៧៩។ ដើម្បីអនុវត្តលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដែលទូលំទូលាយនៅតុលាការ ICTY ចំពោះ "ការប្រព្រឹត្តដោយអមនុស្សធម៌ ឬការស្លាប់" អាចនឹងបណ្តាលឱ្យមាន ការរំលោភបំពានគោលការណ៍ *គ្មានបទល្មើស បើគ្មានច្បាប់ចែង*។

៤២. គណៈកម្មាធិការពង្រាងច្បាប់លក្ខន្តិកៈរបស់ ICC បានយកជាសំអាងចំពោះធាតុផ្សំនៃការចាប់ជនស៊ីវិលជាចំណាប់ខ្មាំង ទៅលើអនុសញ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងការចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំងនៅឆ្នាំ ១៩៧៩[78] មកធ្វើជាមូលដ្ឋាន។ ជាថ្មីម្តងទៀត ច្បាប់ដែលចេញមកពីអនុសញ្ញានេះមិនបានក្លាយជាច្បាប់នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៥-៧៩ ឡើយ ហើយក៏មិនអាចប្រមើលមើលឃើញជាមុន ហើយមិនអាចស្វែងរកបានដោយជនត្រូវចោទនៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៥-៧៩ ឡើយ។

IV. សំណូមពរ

ដោយយោងសំអាងហេតុដូចមានជម្រាបបានជូនខាងលើ សហមេធាវីការពារក្តី សូមស្នើសុំដោយគោរពថាប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតរកឃើញថាអំពើបំពារបំពានធ្ងន់ធ្ងរអាចយកមកអនុវត្តនៅ អ.វ.ត.ក បាន(ទោះបីជាទឡ្ហីករណ៍របស់សហមេធាវីផ្ទុយពីនេះក្តី)សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតគួរតែ៖

ក. **កំណត់ព្រំដែន** ចំពោះអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរឱ្យនៅត្រឹមតែអ្វីដែលបានបញ្ជាក់ក្នុង

---

[76] សេចក្តីពន្យល់ពីអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវទី IV, មាត្រា ១៤៧ អាចមើលបាននៅគេហទំព័រ: http://www.icrc.org/ihl.nsf/COM/380-600169?OpenDocument ។.

[77] សាលក្រមលើរឿងក្តី *Kordić*, កថាខណ្ឌ ៣១៤។

[78] DÖRMANN, ទំព័រ ១២៤។

អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ

ខ. **អនុវត្ត** អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ចំពោះតែស្ថានការណ៍ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិប៉ុណ្ណោះ

គ. **អនុវត្ត** អំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះតែករណី ដែលមានទំនាក់ទំនងរវាងអំពើជាមូលដ្ឋាន និង ជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ

ឃ. **កំណត់ព្រំដែន** នៃនិយមន័យបុគ្គលដែលត្រូវការពារ ដោយផ្អែកលើសញ្ជាតិរបស់ពួកគេ ដូចមានកំណត់ក្នុងអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ និងមិនមែនដូចការកំណត់ក្នុងយុត្តិសាស្ត្រតុលាការ ICTY ដែលចេញផ្សាយកាលពីខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៩ ឡើយ

ង. **តម្រូវឲ្យ** *បំណងឧក្រិដ្ឋ* នៃបទល្មើសបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ត្រូវកើតឡើងដោយចេតនា ឬស្ថិតក្រោមកាលៈទេសៈជាក់លាក់ ជាការព្រហើន

ច. **កំណត់ព្រំដែន** ការអនុវត្តអំពើបំពារបំពានធ្ងន់ធ្ងរចំពោះបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលបានប្រព្រឹត្ត ឬបានបញ្ជាឲ្យមានអំពើជាមូលដ្ឋាន

ឆ. **កំណត់ព្រំដែន** និយមន័យអំពើជាមូលដ្ឋាន ទៅតាមការកំណត់ដែលមានចែងក្នុងអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ និងក្នុងសេចក្ដីពន្យល់អនុសញ្ញាទាំងនោះ។

សូមលោកសហចៅក្រមទទួលយកសំណើសុំនេះដោយក្ដីគោរព។

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ថ្ងៃទី ១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១០

មេធាវី AVOCAT ATTORNEY AT LAW KINGDOM OF CAMBODIA

អាង ឧត្ដម **Michael G. KARNAVAS**

សហមេធាវីរបស់លោក **អៀង សារី**